

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 97.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošt. hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sredo in petek

Ljubljana, petek 27. avgusta 1937

Cena posamezn
številki din 1.50

Usodna brezbrižnost

Vsak narod ima svoje posebnosti in zato se navadno tudi vsakemu narodu pripisujejo posebno značilne lastnosti njegovega značaja. Tako se govori, da je Anglež flegmatičen, Nemec slovi po svojem smislu za red, Čeh je znan po svoji varčnosti, itd. Če bi pa naš narod hoteli podobno karakterizirati, potem bi najbrže dejal tujec, da je za Jugoslovane značilna njih brezbrižnost.

Naši gospodarski ljudje so morali to tudi v resnici že več kot enkrat konstatirati, kadar so tudi njih najbolj jasna opozorila na nekatere napake ostala popolnoma brezuspešna. Naj bo še tako jasno, da se ta ali ona stvar dela napaka, in da ima od te napake država škodo, se vendar napaka ne odpravi, ker je brezbrižnost ena značilnih črt ljudi juga in vzhoda.

To morajo prav pogosto konstatirati tudi tujci, ki prihajajo v naše kraje. Vidijo napake, pa lahko opozore na nje, toda nihče se za opozorilo ne briga. Naj ves svet dela drugače, mi ostanemo pri svojih navadah in napakah in kaj nas briga vse drugo. Ta brezbrižnost gre tudi tako daleč, da kar naravnost rečemo, naj tisti, ki mu naše navade niso po volji, kar ostane doma. Mi živimo po svoje, čeprav še tako slabo in vsa kritika sveta nas ne briga, se nas kratkomalo ne tiče.

Ta brezbrižnost je deloma posledica onega orientalskega fatalizma, deloma pa tudi neke lenobe, ki jo fatalizem vedno povzroča. Zato vidimo, kako se po nekaterih krajih ljudje mučijo že deset in desetletja na slabih cestah in vendar se nihče ne najde, da bi te ceste popravil. Tako vidimo, kako se ljudje prav nič ne trudijo, da bi osušili močvirja, zboljšali travnike in njive, temveč brez nejevolje prenašajo vsa zla, ki so jih podedovali. Ni več prave volje v ljudeh za zboljšanje življenja.

In v tem je ona nevarna usodnost naše brezbrižnosti. Zaradi te brezbrižnosti pada delavoljnost naših ljudi, našega javnega življenja pa se polasča malomarnost, da nismo več sposobni niti za eno resno dobro rešitev katerega koli vprašanja. Samo ta malomarnost je vzrok, da se število nerešenih vprašanj stalno množi, samo ta malomarnost pa je tudi kriva, da se tudi najbolj kričeče napake ne odpravijo. Najbolj usodno pa je to, da se ta malomarnost širi z višjih mest. Ko ljudje vidijo, da so vsa opozorila naši centralni upravi zaman, izgubljajo vero v napredek ter postajajo ravnodušni. Iz tega ravnodušja pa je samo kratek korak do spoznanja, da se ne splača delati, ker je itak vse zaman.

Čisto drugače pa bi bilo, če bi iz naše centrale prihajal stalni impulz k novemu delu, če bi ljudje videli, da se delavoljnost nagaja in da se tudi z vodilnih mest stori vse mogoče, da se tempo našega življenja poveča. Ljudje bi se kmalu rešili svoje malomarnosti, če bi na praktičnih zgledih videli, da napreduje tisti, ki dela in da ostaja v stari mizeriji le tisti, ki se uda za brezdelnem fatalizmu.

Da je res tako, kakor trdimo, dokazuje najbolj jasno primer naših izseljencev. Dokler žive naši Dalmatinci in Črnogorci, a tudi drugi, doma, so na svojo brezbrižnost kar ponosni. Vse življenje se

razvija čisto na stari način in kar spodobí se za moža, da tudi ves dan ne prime za delo. Seveda potem tudi ti kraji ne morejo napredovati. Če pa pride Dalmatinec ali Črnogorec v tujino, potem se kar na mah izpremeni v enega najbolj delavnih ljudi. Neštetí so primeri, kako so si Dalmatinci in Črnogorci v tujini s svojo neumorno delavnostjo pridobili tudi velikkanska premoženja.

Izpremenili so ozračje, v katerem žive, objele so jih druge sege, pa je bilo konec tudi njih fatalizma in njih brezbrižnosti. Jasen dokaz, da naš človek ni po svoji naravi malomaren, temveč da je ta malomarnost le posledica raz-

mer, v katerih živi in eden najbolj težkih preostankov iz časov nesvobode. Žalostna resnica pa je tudi, da nismo znali dati osvoboditvi onega pogona in one sile, da bi ti preostanki prejšnjih težkih časov izginili. Velikkanski kapital, ki je bil v splošnem navdušenju naroda, s katerim je ta pozdravil osvoboditve in zedinjenje, smo zaprili in sil, ki so se kar same ponujale, nismo znali izkoristiti. Ni čuda, če je nastala splošna nezadovoljnost, ki se sicer pojavlja pod najraznovrstnejšimi političnimi gesli, ki pa dejansko temelji v psihološki zavesti, da se niti marljivi ljudje ne morejo prav uveljaviti.

Zato je rasla v ljudeh brezbrižnost in zato postaja že značilna poteza za naš narod. In še bolj bo narasla, če bodo odločujoči činitelji še nadalje z neupoštevanjem tudi najbolj upravičenih predlogov utrjevali v narodu zavest, da se ne more nič doseči, da je vsak napor zaman. Brezbrižnost, s katero pri nas birokratizem presoja in obravnava javna vprašanja, je ena najbolj usodnih napak in glavnih vzrokov, da imajo tujci več od naravnih zakladov Jugoslavije kakor pa jugoslovanski narod sam. Resnica, ki bi pač že davno morala odgovorne ljudi opomniti, da je treba kreniti na drugo pot.

Kaj nam prinaša novi zakon o gospodarskih zadrugah?

Glede zakona o gospodarskih zadrugah smo že ponovno pisali. Podčrtali smo pri tem, da se predlogi trgovstva in trgovskih organizacij niso upoštevali, niti ko se je načrt zakona sestavljal, niti ko je bil sprejet v skupščini in da se položaj trgovstva, zlasti proti konsumnim zadrugam, in samo za te nam gre, ko govorimo o tem zakonu, po uveljavitvi zakona ne bo olajšal, marveč še prav občutno poslabšal.

Ponovno smo že glasno in jasno povedali, da nismo proti kreditnim zadrugam; tudi nismo imeli nikdar prav nikakih pomislekov proti strojnini zadrugam, zadrugam za skupno nabavo kmetijskih potrebščin, zadrugam za skupno nabavo surovin itd. Da celo proti konsumnim zadrugam nimamo načelnih pomislekov, zahtevali pa smo vedno in to po vsej pravici, da se konkurenčni pogoji, po katerih poslujejo, izenačijo s svobodno trgovino. Smatrali smo, da bo ta pravična zahteva v novem zakonu upoštevana, da se bodo krivice, ki se godijo zasebnim trgovcem - davkoplačevalcem, z novim zakonom odpravile in da se bodo vsaj delno onemogočila izigravanja, ki so že nešteto trgovskih eksistenc uničila. Zaman so bile vse naše besede, zaman vsi naši protesti in zaman tudi vsi predlogi in utemeljene akcije naših organizacij. Sedaj, ko je bilo besedilo novega zakona po raznih časopisih že objavljeno, in je bil zakon v skupščini že sprejet, smo se morali prepričati, da se bo z uveljavitvijo novega zakona položaj trgovstva proti konsumnim zadrugam občutno poslabšal in da se konkurenčni pogoji zadrug proti trgovcem ne bodo izenačili, ampak še bolj poostriili. Trda in grenka je ta konstatacija, toda bolj je, da gledamo resnici v oči in da se pripravimo na položaj, ki bo nastal za nas, ko se uveljavi novi zakon.

Poglejmo, kaj nam prinaša novi zakon glede konkurenčnih pogojev, katere prednosti daje zakon konsumom napram trgovcu-davkoplačevalcu.

Po § 107. novega zakona bo morala plačati Državna hipotekarna banka in Poštna hranilnica vsako leto 2%, Državna razredna loterija pa 10% od vsega letnega čistega preveška fonda za podpiranje zadrugištva, ki bo vložen pri Privilegirani agrarni banki oziroma Zadrugi banki, ko se ta ustanovi. Izplačila se bodo vršila po nakazilih kmetijskega ministrstva.

Če upoštevamo letne milijonske dobičke teh ustanov, če pregledamo letna poročila teh ustanov, bomo mogli točno ugotoviti, koliko milijonov se bo letno stekalo iz teh ustanov v fond za podpiranje zadrugištva.

Ali bo mogoče, tudi če ne upoštevamo prav nobenih drugih privilegijev in olajšav, konkurirati s konsumarstvom, ki ho debilo milijonske podpore, in to iz ustanov, ki jih v uprav. dobrišnem delu podpira trgovstvo. Odkod ima Poštna hranilnica tolike dobičke? Odkod, ako ne bi bilo trgovstvo primarno, da se je poslužuje skoraj pri vseh svojih denarnih poslih.

Privilegirana agrarna banka bo morala poleg gornjega plačati po vsakoletnem zboru delničarjev v korist fonda za podpiranje zadrugištva dividendo na akcije, ki se nahajajo v rokah države ali razredne loterije!

Zveze in zadruge bodo ustanovile na deleže ali na akcije Zadrugiško banko za vso kraljevino, ki bo dajala kredite zadrugam in zvezam. Zadruge bodo smele vlagati svoje preveške v Zadrugiško banko in za njo bodo veljala pooblastila, ki jih uživajo zadruge, ako bo v pravih predvidenih, da se na deleže ali delnice ne bo plačevala večja dividenda od najvišje eskomptne obrestne mere Narodne banke v dotičnem letu in da bo preostanek letnega dobička po detaciji rezervnega in drugih fondov, vložila v fond za podpiranje zadrugištva. Kje imajo trgovci tako banko?

Glede davčnih olajšav zakon ne predvideva specialnih določb, ker pridejo te določbe v davčni zakon sam. Ta okolnost je prav posebno nevarna. Vsakomur je znano, da se davčni predpisi skoro vsako leto menjajo. Vsak novi državni proračun prinaša nove davčne zakone in nove davčne predpise in tako bo vsako leto dana možnost, da se v finančni zakon vnesejo posebna davčna pooblastila za zadruge. Brez dvoma je to mnogo nevarnejše kot bi bilo, sicer, če bi se davčne olajšave za zadruge že naprej določile v zadrugiškem zakonu.

Ali nam prinaša zakon, katerekoli jamstvo, da ne bodo zadruge poslovale na nečlani? Ne! Tudi v tem oziru nimamo prav nobene garancije. Nasprotno zakon vsebuje določbo, ki bo dopuščala izigravanja v še večjem obsegu kot doslej. Že § 1. pravi, da posluje zadruga samo s svojimi zadrugiški in s svojimi poslovnimi zvezami,

vendar more zadruga prodajati vsakemu tudi nezadrugiški »zaveje (embalažo) in pokvarjeno ali poškodovano blago, kakor tudi odpadke ali postranske proizvode, dobljene pri zadrugiški proizvodnji ali predelavi, ki ne služijo potrebni prodajah pokvarjene ali poškodovane robe mora zadruga takoj obvestiti revizijsko zvezo.«

Konsumi bodo smeli torej že po zakonu prodajati tudi nečlanom »pokvarjeno, ali poškodovano blago,« dolžni bodo samo o že izvršeni prodaji obvestiti revizijsko zvezo. Mislimo, da to določilo ne potrebuje prav nobenega komentarja. Iz prakse dobro vemo, kaj je pokvarjeno in poškodovano

Na Štajerskem zopet kopljejo železno rudo

Severni del Slovenije je bil nekoč preprežen s številnimi plavži, v katerih se je pridobivalo daleč na okrog znano železo ter se je s Štajerskega izvažalo celo v Italijo. V zadnjih letih prejšnjega stoletja pa je plavžarstvo na Štajerskem popolnoma propadlo, ker ga je uničila konkurenca velikih, moderno opremljenih podjetij v drugih predelih bivše avstrijske države. S plavži so prenehala tudi obratovanja v rudnikih železne rude, ki so bili po vrsti opuščeni. Polagoma se je sploh pozabilo na te nekdane rudniške obrate ter so živeli v narodu le še blede spomini na nekdane »fužine« in na življenje okrog njih.

Sedaj, ko vlada po vsem svetu prava mrzlica za pridobivanje železa, pa so oživi zopet spomini na štajerske železne rude. Pojavile so se skupine finančnikov, ki so začeli preiskovati opuščene rudnike za železo. Tako je začela zagrebška finančna skupina Steiner z iskanjem železne rude v opuščeni rudnikih med Črno in Mežico na avstrijski meji. Pred tedni se je po naročilu te skupine pojavila preiskovalna komisija, ki so jo tvorili rudniški strokovnjaki, ter je preiskala več terenov. Za strokovnjaki so prišli že rudarji, ki so začeli na pripravnem mestu s kopanjem. Železna ruda se nahaja tam čisto na površju in sedaj se koplje že s polno paro. Ta najnovejši rudnik je dobil že lepa naročila. Nakopali so v dnevnem kopu 20 vagonov rude, ki je že prodana, sedaj pa je prišlo naročilo za novih 50 vagonov. Preiskava

blago. Kakor v zasmeh, se poleg tega še čuje določba, da glede takih prodaj zadostuje, če se po že izvršeni prodaji obvesti revizijska zveza!

Poleg drugih ugodnosti, ki jih daje novi zakon konsumom in nabavljalnim zadrugam, naj omenimo samo še to, ker smo pravkar imenovali revizijsko zvezo, da bodo imeli revizijski revizijskih zvez, pravico za brezplačna potovanja po državnih železnicah in ladjah.

Recimo, da nam po gornjih določbah ni treba preveč razmišljati o položaju, ki bo nastal za trgovca-davkoplačevalca, ko se bo novi zakon uveljavil; razmišljati je samo o tem, kako se bo mogel trgovec pri teh pogojih obdržati še na površju, kako bo mogel ohraniti sebe in svojo družino pred popolno propadjo, ker je jasno, da se je s tem načelo vprašanje likvidacije svobodne trgovine.

rude je ugotovila, da vsebuje več železa, kakor ga ima ruda iz slovitih eisenerških rudokopov na Zgornjem Štajerskem.

Druga finančna skupina se zanimala za opuščeni rudnik železa v Olimju pri Podčetrtku. Tamkajšnji rudnik je začel obratovati l. 1819. ter je bil v obratu vse do konca preteklega stoletja. Rudo so vozili s konjsko vprego na Fužine pri Planini, kjer so bili veliki plavži. Rudnik so opustili samo zaradi dragega prevoza rude in pa železa. Rudnik je zelo izdaten in železo, ki ga ruda vsebuje, je prvovrstno. Skupina, ki se zanima za ta rudnik, računa, da bi se izplačalo postaviti plavže v bližini rudnika samega, ker se nahajajo v neposredni bližini Olimja, v smeri proti Tinskem, velika najdišča dobrega premoga, poleg tega pa je bližnja železniška postaja Mestinje samo 15 km oddaljena od Olimja.

Poleg navedenih najdišč železne rude pridejo v poštev še opuščeni rudniki v Dravski dolini v bližini Marenberga, Trbonja in Brezna. Če bo trajala konjunktura za železo še dalj časa, je upanje, da se bo začelo na Štajerskem mrzlično iskanje železne rude in tudi izkoriščanje nekdanih in novih rudnikov. Značilno za naše razmere pa je zopet, da se zanima za našo železno rudo zopet samo tuj kapital, dočim nimajo naši ljudje, ki morda tudi imajo potrebna sredstva, niti iniciative niti zanimanja za to gospodarsko panogo, ki jo čaka pri nas morda še velika bodočnost.

Od 1.-12. septembra
LJUBLJANSKI VELESEJEM
50% popusta na železnici in parobrodih

Na odhodni železniški postaji kupite rumeno legitimacijo za 2 din

RAZSTAVA SLOV. NOVINARSTVA

Razstava Indija. — Materi za otroka. — Umetnost. — Vrtnarstvo. — Eksotične ribice. — Zoo. — Male domače živali. — Industrija, obrt. — Tekmovanje harmonikarjev 12. IX. — Krasno zabavišče. — Velikomesni variete, popoldanske predstave zastoj.

Vabimo Vas!

Na naslov poštne ravnateljstva v Ljubljani

Iz trgovskih krogov smo prejeli več pritožb zaradi nezadostnih poštinih prostorov v Prešernovi ulici, kjer se oddajajo brzojavke in kjer so celice za medkrajevne razgovore. Predvsem poudarjajo vsi, da so te celice prav za prav čisto odveč, ker se vse iz teh celic sliši. Vsi ljudje, ki se mude v tem prostoru, slišijo čisto natančno vse, kar se govori v celicah. Ali se naj te celice popravijo, da bodo res ustrezale svojemu namenu ali pa naj se odpravijo, ker kakšen smisel imajo celice, ki ne varujejo tajnosti pogovora.

Nadalje se pritožujejo ljudje, ki imajo posla v teh prostorih, da so ti mnogo premalo snažni, da je v njih zrak slab in da je naravnost muka, če mora človek čakati v teh prostorih dalj časa. In dalj časa je treba čakati, ker se pri naši telefonski mizeriji ne dobe zveze tako hitro. Za udobnost občinstva sploh ni nič poskrbljeno. Vsi se ujemajo v tem, da so ti prostori popolnoma neprimerni za svoj namen.

Prosimo cenjeno ravnateljstvo, da te želje svojih klientov upošteva. Zlasti še, ker res ni treba dosti denarja, da se jim ustreže.

Nove konkurenčne proge železnicam

Davčni oddelek finančnega ministrstva je razglasil v »Službenih novinah« z dne 13. avgusta, da se uvrste med konkurenčne proge drž. železnicam vse prevozne proge od Sušaka do Brežice, Črnomlja, Jesenice, Kamnika, Kranja, Krškega, Kočevja, Litije, Ljubljane, Metlike, Mokronoga, Novega mesta, Radeč, Radovljice, Škofje Loke in Trebnjega, torej za vse glavne slovenske postaje. Kako pride železniška uprava od tega, da smatra vse te avtobusne proge za konkurenčne, res ne razumemo. Saj vendar ni iz Sušaka v Slovenijo nobene direktne železniške zveze. Posebna je to težko razumljivo n. pr. za Brežice. Saj je treba že skoraj celo potovanje okoli sveta, da se pride s Sušaka v Brežice. Pa še cela vrsta drugih razlogov je, ki zelo slabo utemeljujejo predlog železnice.

Se manj pa se moremo strinjati s tem, da se uvrste te proge med konkurenčne za nazaj od 1. aprila dalje. Če so železnice te proge res občutile kot konkurenčne, naj bi takoj zahtevale njih uvrstitve med konkurenčne. Uvrstitve tri mesece nazaj pa pač ni mogoče zagovarjati.

Vpisovanje v trgovsko nadaljevalno šolo

Združenje trgovcev v Ljubljani naznanja, da bo vpisovanje v trgovsko nadaljevalno šolo za vse razrede v dne 2. in 3. septembra t. l., vsakokrat od 9. do 11. ure popoldne in od 14. do 17. ure popoldne v pisarni Združenja trgovcev. V soboto dne 4. septembra pa od 9. do 11. ure dopoldne. Novinci morajo biti stari 14 let in morajo pri vpisu predložiti zadnje šolsko izpričevalo, zdravniški izvid in učno pogodbo. Za sprejem je treba imeti najmanj dokončano višjo narodno šolo, ali pa tri dovršene razrede srednje ali meščanske šole. Z manjšo predhodno izobrazbo bodo sprejeti le v primeru zadostnega prostora. Novinci, ki so dovršili nižjo srednjo ali meščansko šolo bodo sprejeti v II. razred s pogojem, da položijo naknadno dopolnilni izpit iz knjigovodstva in korespondence I. razreda.

Vsak učenec plača pri vpisu din 500.— šolnine, novinci pa poleg te še din 100.— vpisnine. Dosedanji učenci predložijo istočasno larska spričevala. Brez tega ne more biti njih vpisan.

Popravni izpiti bodo v ponedeljek dne 30. avgusta t. l. ob 14. uri

popoldne, naknadni završni izpiti pa v torek dne 31. avgusta v istem času.

Dne 9. septembra t. l. ob 14. uri bo začetek pouka. Podrobneje bo razvidno na šolski deski.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Med zanimivostmi

letošnjega jesenskega velesejma od 1. do 12. septembra bo tudi razstava cvetja. Poseben del te razstave bodo zavzemale lončnice

in bo pokazanih več primerov, kako se more lepo in poceni urediti sobni vrtiček. Ko bo zunaj že začelo prevladovati hladno vreme, bo tu še bujno cvetje in zelenje, prava spomlad v jeseni. V pestrih skupinah nas bo pozdravljalo cvetje jesenskih vrlov, med njimi pa bodo nameščeni akvariji, obljudeni z raznoterimi gosti iz Azije, Amerike in Evrope. Manjkalo pa tudi ne bo domačih rib z vsemi potrebščinami za akvariste. Od podvodnih rastlin bodo zastopane svedrovke, strelnuše, helojede, bra-

zilijanske kabombe in drugo za akvarije prikladno zelenje. Med ribami bo rod osfomenidov gotovo zbujal pozornost ljubiteljev, in sicer pisane veleperke in modre bete. Ribice tega rodu niso odvisne od prostega kisika v vodi, temveč si v presledkih jemljejo mehurčke zraka v svoj labirint, ki je votlina v notranjosti glave, so torej posebno prikladni za manjše sobne ribogojnice. Ljubitelji cvetja, akvaristi in vsi, ki si želijo v sobah pomladi v jeseni, ogledajte si to razstavo!

Uvedba starostnega zavarovanja za delavce

S 1. septembrom začno predpisovati prispevke za starostno zavarovanje

Na podlagi pooblastila finančnega zakona za leto 1936/37, je minister za socialno politiko in narodno zdravje izdal dne 17. marca 1937 uredbo o izvedbi delavskega zavarovanja za onemoglost, starost in smrt. Po tej uredbi se začne izvajati starostno zavarovanje za delavce s 1. septembra 1937. Prvi prispevki se bodo predpisali v oktobru, in to za mesec september t. l.

Prispevek za starostno zavarovanje znaša 3% delavske zavarovalne mezde. Prispevke je dolžan plačati delodajalec, ki ima pa pravico odtrgati polovico prispevka od delavske mezde ob prvem izplačilu mezde po dospelosti prispevka (pri mesečnih plačah dva meseca po dospelosti).

Po kalkulaciji gen. direktorja Središnjega urada za zavarovanje delavcev g. R. Matjašiča, bo znašala nova obremenitev za starostno zavarovanje 117 milijonov dinarjev, od katerih pade na breme delodajalcev 59 milijonov din, na breme delavcev pa 58 milijonov din. Pri tem je vzeto za bazo povprečno število v letu 1936 zavarovanih delavcev, ki je znašalo 616.209, pri povprečni letni zavarovani mezdi v iznosu din 22.—.

Celotna obremenitev iz naslova delavskega zavarovanja, ki je znašala dosedaj letno 270 milijonov din za delodajalce in 180 milijonov din za delavce — in to: 264 milijonov din za bolniško zavarovanje, 70 milijonov din za nezgodno zavarovanje, 26 milijonov din za boro dela, 60 milijonov din za zavarovanje rudarjev in 30 milijonov din za pezijsko zavarovanje nameščenec v Sloveniji in Dalmaciji, se bo z uvedbo delavskega zavarovanja za primere onemoglosti, starosti in smrti, zvišala na 330 milijonov din za delodajalce in na 240 milijonov din za delavstvo.

Povišanje bremen na račun delavskega zavarovanja, bo znašalo za delodajalce 22%, za delavce pa 33%.

Ker bodo delodajalci že oktobra meseca prejeli plačilne naloge za starostno zavarovanje delavcev, smatramo za potrebno, da navedemo podrobno, koliko bodo znašali prispevki za novo zavarovanje po posameznih mejnih razredih.

Mejni razred	Zavarovana meza	Mesečni prispevek za 25 delovnih dni	Od tega plača delo- dajalec
I.	6 — 150	45	43
III.	96 — 240	72	36
IV.	116 — 290	87	435
V.	14 — 350	105	525
VI.	168 — 420	126	63
VII.	20 — 500	15	75
VIII.	24 — 600	18	9
IX.	288 — 720	216	108
X.	34 — 850	255	1275
XI.	40 — 1000	30	15
XII.	48 — 1200	36	18

Podali smo gornjo tabelo za to, da si bo vsako lahko izračunal,

koliko bo moral plačati od 1. septembra t. l. naprej za svojega uslužbenca. Prispevek se bo vrtel val obenem z bolniškim in nezgodnim prispevkom.

Starostnemu zavarovanju so podvrženi vsi, ki so obvezno zavarovani za bolezen in nezgode, razen naravno nameščenec, ki so že zavarovani pri Pokojninskem zavodu za nameščenec.

Z uvedbo starostnega zavarovanja se je v celoti uveljavil zakon o zavarovanju delavcev iz leta 1922, tako da imamo sedaj izvedeno delavsko zavarovanje za bolezen, za nezgode, za onemoglost, starost in smrt.

Ko prevzamemo nova bremena starostnega zavarovanja delavcev, se nam nehoti vsiljuje vprašanje, kdaj dobimo trgovci obvezno zavarovanje, ki nam bi pomagalo vsaj v najtežjih primerih, ki nas morejo zadeti in namavost ogrožajo našo ekzistenco. Dasi je v novem zakonu o obrtnih, ki je stopil v veljavo že leta 1932 določeno, da bo

minister za trgovino in industrijo, izdal v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje, v dveh letih, uredbo o organizaciji, načinu in pogojih zavarovanja za bolezen, onemoglost, starost, smrt in nezgode samostojnih trgovcev in obrtnikov, nismo prišli še danes niti tako daleč, da bi mogli vsaj približno predvideti, kdaj se bo zavarovanje v resnici izvedlo. Na tisoče in tisoče ekzistenc je bilo že uničenih, bodisi radi boleznimi, radi nezgod ali onemoglosti, na tisoče obratov ustvarjenih in tisoči družin izpostavljenih največjim bedi, samo radi tega, ker ni trgovce zavarovan niti za najhujše primere bolezni in nesreče, ki ga lahko vsak dan zadenejo.

Če se je sedaj uvedla za delavstvo popolno zavarovanje, bi bilo pač pravilno, da se merodajni krogi zavzemajo tudi za trgovce in izdajo uredbo, ki je zahteva trgovstvo skozi vsa leta na vseh stanovskih zborovanjih in ki bi se morala izdati že leta 1934.

Davčna vprašanja

Vodstvo knjige opravljenega prometa

Finančna direkcija v Ljubljani je na spomenico Zbornice TOI v Ljubljani z dne 23. aprila 1937, št. 6982 z dopisom z dne 28. julija 1937, št. 223/67 sporočila, da je ministrstvo za finance z razpisom z dne 5. julija 1937, št. 41.980 oddalo, da so dolžni voditi knjigo opravljenega prometa samo oni davčni zavezanci, kojih celoten promet z blagom ali uslugami, ki podlega plačilu davka na poslovni promet, presega vsoto 500.000 dinarjev.

V smislu te odločbe so torej trgovci, ki prodajajo poleg druge robe tudi deželne pridelke: le tedaj dolžni voditi knjigo za splošni prometni davki, ako njihov letni promet z deželnimi pridelki presega din. 500.000.—.

Poudarjamo pa, da glede obveznikov skupnega davka velja staj kot prej določilo § 9 zakona in čl. 17. uredbe o skupnem promethnem davku. Obvezniki skupnega davka, kar pa trgovci praviloma niso, morajo torej voditi knjigo opravljenega prometa in mesečno odvajati davek, čim njihov celotni letni promet presega 500 tisoč dinarjev, akoravno so morda samo glede nekega dela tega prometa zavezani plačilu skupnega davka.

Pobotniška taksa od službenih prejemkov

Dravska finančna direkcija v Ljubljani je z okrožnico z dne 25. junija 1937, št. 12.673-V opozorila davčne uprave in oddelke finančne kontrole na plačilo pobotniške takse od službenih prejemkov. V okrožnici pravi:

»Da odslej v obsegu taksne obveznosti po 2. odst. prip. 1., tar. post. 33. ne bo več dvoma, se opozarja, da je drž. svet v opetovanih

slučajih odločil, da je to takso plačevati v vseh primerih, »kjer obstoja o isplati pismena konstatacija«. Kot taka zadostuje tudi vknjižba (in sicer tudi sumarna) v blagajniški knjigi, v knjižici o služb. davku itd., kriterij pa; katere osebe spadajo pod to takso delžnost, je pokojninsko zavarovanje. Vsi uslužbenici torej, ki podlegajo pokojn. zavarovanju, morajo ob gornjih pogojih tudi plačevati 1/2% takso po prip. 1. t. p. 33.

Ker smatra finančna direkcija, da je s časopisnimi obvestili in okrožnicami, katere so dobile organizacije, vprašanje taksne delžnosti zadosti pojasnjeno, »se odslej noben taksi obvezanec ne bo mogel več izgovarjati, da mu je obstoj oziroma obseg taksne obveze po 2. odst. prip. 1., tar. post. 33. neznan. Kazensko postopanje bo torej odslej v pogledu teh prestopkov brezpogojno izvesti.«

Vojno gospodarski ukrepi na Japonskem

Načrt stroge državne kontrole nad privatno industrijo, ki je postal zaradi dogodkov v zadnjem času še posebno pomemben, je star že 1. mesec. Zdi se torej, da je japonska vlada že tedaj računala z vojnimi zapletitjaji. Militarizacijo japonskega gospodarstva vodi šest državnih uradov, ki nadzorujejo »naravne vire« gospodarstva (t. j. surovine), industrijo, trg, mornarico, zunanjo trgovino, potrošništvo in denarni trg. Vodilni princip tega nadzorstva je, razviti nacionalno proizvodnjo na vseh področjih, v kolikor ustreza to vojaškim potrebam. »Civilni« interesi kapitalistov in delavcev pa prihajajo šele v drugi vrsti v poštev.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Politične vesti

Na seji angleške vlade, ki ji je predsedoval ministrski predsednik Chamberlain so se predvsem bavili z dogodki na Daljnem vzhodu, napadi na angleške trgovske ladje v Sredozemskem morju, z vračanja, ki bodo na dnevnem redu jesenskega zasedanja Zveze narodov. Predsednik francoske republike Lebrun se je povrnil v Pariz in bo danes predsedoval seji ministrskega sveta.

Iz Berlina poročajo, da namerala Mussolini obiskati Nemčijo okoli 20. septembra. Posetil bo kancelarja Hitlerja, prisostvovati pa namerava tudi velikim manevrom nemške vojske, ki bodo v Meklenburgu in v najam nemške vojne mornarice. S tem obiskom naj bi Mussolini potrdil politične smernice, ki jih je dal v svojem govoru v Palermu glede osl. Rim-Berlin. Če bo res prišlo do tega obiska, potem bo to prvič, da bo Mussolini, odkar je šef italijanske vlade, zapustil italijanska tla.

Po zadnjih poročilih se je položaj Kitajcev na bojiščih kljub junaskemu odporu poslabšal.

Pred Sanghajem so Japonci kljub hudemu obstreljevanju Kitajcev izkrcali nove čete. Zaradi tega je 19. kitajska divizija v nevarnosti, da jo Japonci obkrožijo.

Po zavzetju Kalgana napredujejo japonske čete dalje proti jugu in potiskajo Kitajce v pokrajino Šansi, ki se nameravajo tam znova organizirati in čakati novih ojačenj.

Pred Tiencinom je japonska ekspedicijska kolona, naletela na močne kitajske sile ter se je pričela huda bitka. Japonci poročajo, da potiskajo Kitajce proti jugu.

Po poročilih iz Sanghaja so japonske čete po hudih bojih zavzele ves vzhodni del Sanghaja.

Za novega vrhovnega poveljnika japonskih čet pred Sanghajem je bil imenovan general Macui, ki velja za enega najpospešnejših japonskih generalov. Njegova naloga je, da čimprej prežene Kitajce iz Sanghajskega ozemlja.

5000 Japoncev je bilo po poročilu kitajskega generalnega štaba pobitih, ko so se izkrcali pri Vusungu. Med padlimi je tudi en japonski brigadni general.

Blokado kitajske obale je odredil šef tretjega japonskega brodevoja, in sicer od Sanghaja do Hongkonga.

Amerika smatra proglastitev blokade nad kitajsko obalo kot vojni ukrep. Če bodo japonske ladje ustavljale ameriške trgovske ladje, pa čeprav bi te prevažale vojni material, za kar imajo pravico, ker med Kitajsko in Japonsko doslej še ni napovedana vojna, bodo Združene države smatrale to za sovražni čin.

Cang Kai Šek je sklenil prenesti sedež kitajske vlade iz Nankinga v Hongkiang v pokrajini Secuan, kar naj bi bil nov dokaz za kompromis, ki je bil sklenjen med njim in politiki, ki so naklonjeni Rusiji.

Po poročilu dopisnika Hearstovega tiska so Japonci zavzeli Vusung. Mesto je skoraj popolnoma porušeno.

Kitajci so se začeli umikati iz Sanghaja, ker se bojijo, da bi jih Japonci obkrožili. Umikajo se le po laguna in v reku.

General Macui je izjavil tujim novinarjem, da Japonci v nobenem primeru ne bodo pristali na kakšno pogajanje, dokler Kitajci ne bodo prenehali s svojimi izzivanji. Pripomnil je, da se Kitajci hrabro bore in da so imeli Japonci pri izkrcavanju pri Vusungu znatne izgube, ker so jih Kitajci obsuli tudi s težkimi minami.

Nacionalisti so v četrtek dopoldne slovesno vkorakali v Santander, s čimer je zaenkrat strit odpor Baskov.

Santander so zavzeli italijanski prostovoljci divizije Littorio. Italijanski listi to dejstvo še posebno poudarjajo. V Rimu so zaradi zavzetja Santandra izobesili zastave, po ulicah pa je prišlo do velikih manifestacij. Italijani smatrajo zmagano generala Franca za zmago Italije.

Nova zarota proti Salazarju je bila odkrita: zadnji hip. Zarotniki so nameravali vreči v avto ministrskega predsednika ročno bombno obliko njegove vožnje po mestu.

Kmečka stavka na Poljskem zavzema vedno večji obseg. Kmečki voditelj Witosz je bil aretiran. Stavka se širi zlasti v Mali Poljski.

Na smrt je bil obsojen baskovski minister za industrijo Castro. Manuel od nacionalističnega vojnega sodišča. Smrtno obsodbo so takoj izvršili.

Turška vlada je na svoji seji, ki ji je prisostvoval tudi načelnik generalnega štaba Fevzi Čakmak, bavila z napadi na tuje ladje v Dardanelah.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. avgusta navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je povečala za 15 na 1.660,5, in sicer se je povečala samo podloga v blaginah banke, dočim je ostalo stanje zlate podloge v tujini neizpremenjeno.

Devize izven podloge so se zmanjšale za 13 na 689,3.

Vsota kovane denarja se je povečala za 9 na 393.

Povečala so se posojila, in sicer za 186 na 1.589,9. Povečala so se tako eskontna ko lombardna posojila, prva za 178 na 1.341,5, druga pa za 0,8 na 248,4.

Vrednostni papirji so se povečali za 40,3 na 170,2, kar je posledica podpisa najnovejše tranše 5% posojila za javna dela.

Otok bankoveev se je zmanjšal za 66,4 na 5.666,1. Otok je padel, ker so se obveze na pokaz ponovno povečale, in sicer za 118,6 na 2.295,6.

Razna pasiva so se povečala za 14,9 na 331,1.

Skupno kritje se je znižalo od 27,45% na 27,30%, samo zlato pa od 26,79% na 26,65%.

Vloge v francoskih hranilnicah

Po letnem poročilu Pariške hranilnice je nastopilo prvič l. 1936. zaradi notranjih in zunanjih političnih dogodkov zmanjšanje vlog za 76 milijonov frankov, čeprav je bilo število filijal povečano. V vsej Franciji je znašal padec vlog proti letu 1935. 139 milijarde frankov. Poštna hranilnica je imela koncem leta 1936. za okoli 1½ milijarde manj vlog kot prejšnje leto. Slično je bilo s kolonialnimi hranilnicami. Kakor je pa sporočil pred dnevi francoski finančni minister Bonnet, so se vloge v hranilnicah znatno dvignile.

Padec tečajev vzhodno-azijskih posojil

Dogodki na Daljnem vzhodu so povzročili v zadnjih tednih izreden padec tečajev japonskih in kitajskih zunanjih posojil. Na londonski borzi so padli tečaji kitajskih zunanjih posojil od začetka julija za 20%, japonskih pa celo za nad 30%. Sličen padec so zaznamovala kitajska in japonska posojila tudi na newyorški borzi.

Zlata je prišlo v Anglijo v zadnjem tednu za 33 milijona funtov, od tega 16 milijona iz Južne Afrike, 515.000 funtov iz Britske Indije in 808.500 funtov iz Nemčije.

Močna besa je nastopila na tokijski borzi v začetku tega tedna zaradi novih vojnih kreditov, ki jih zahteva vlada v višini 2 milijardi jenov.

Kitajsko zlato je prispelo v London, in sicer za 122 milijona funtov sterlingov. Ker pa to zlato ni prišlo na trg, sodijo da ga je prevzela angleška vlada.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju Franca Bizjaka, trgovca v Zürichu. Konkurni sodnik Detela, upravnik mase dr. Krašovec, odvetnik v Logatcu. Prvi zbor upnikov dne 3. septembra ob 9. Oglavitveni rok do 20. septembra ugotovitveni narok dne 5. oktobra ob 9.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju trgovca in poselnika Ivana Rahnetca v Ljubljani-Mostah. Poravnalni sodnik Orožen, poravnalni upravnik odvetnik dr. Vladimir Šuklje. Narok za sklepanje poravnave dne 20. septembra ob 9., rok za oglasitev do 15. septembra.

Širite »Trgovski list«!

Poglobitev ljubljanskega kolodvora

Mnenje železniškega strokovnjaka

Železniški strokovnjak, ki pozna do vseh podrobnosti ljubljansko kolodvorsko vprašanje, nas je naprosil, da svojemu odgovoru na članek »strokovnjaku, ki dobro pozna stališče prometnega ministristva glede ljubljanskega kolodvorskega vprašanja«, dodamo še naslednji odgovor. Prošnji železniškega strokovnjaka ustrezemo temraje, ker njegova izvajanja in z učinkovitimi argumenti dokazujejo nujno potrebo temeljite rešitve ljubljanskega kolodvorskega vprašanja. Članek se glasi:

Članek, ki ga je »Jutro« objavilo v nedeljo, je spisan na podlagi odgovora, ki ga je pred meseci dalo prometno ministristvo na resolucijo o železniških razmerah v Ljubljani, sprejeto na letošnjem letnem zboru ljubljanske sekcije Združenja jugoslovanskih inženirjev in arhitektov. Inženirji so izrazili zahtevo, naj prične železniška uprava smotno reševati naš železniški problem in naj opusti neurejeno krpanje in celo ukrepe, ki bi razmere za Ljubljano samo poslabšali. Ministristvo je v svojem odgovoru izjavilo, da za korenito pregraditev kolodvora in vseh železniških naprav v Ljubljani nima rednih kreditov na razpolago. Po dogodkih, ki so letos v juliju in avgustu javno izpričali, da vztraja Ljubljana enodušno in neodjenljivo na zahtevi za temeljito in čimprejšnjo rešitev železniških nepravil, bi dali gospodje v ministristvu danes najbrž že drugačen odgovor.

Nedeljski članek napravlja vtis, da odločujoči strokovnjak v ministristvu prometa, ki je članek v »Jutru« napisal, železniških razmer v Ljubljani dejansko ne pozna ali jih ne mara poznati, ali pa je njegovo prozorno tendenco zakrivila nenamerna kratkovidnost in konservativnost, na katero prav pri železničarjih pogostokrat naložimo, ali morda tudi prevelika servilnost do višjih instanc. Članek navaja, da ni mogoče investirati take vsote, kakršno bi zahtevala končna rešitev našega železniškega vprašanja, iz rednih kreditov železnice in da bi mogla železniška uprava le postopno, v obrokih izvršiti dela za modernizacijo železnice v Ljubljani. Naša javnost — to se razume pač samo ob sebi — nikakor ne zahteva, da bi se potrebna dela izvedla iz računa rednih železniških kreditov. Za take namene so potrebni pač izredni viri. Izredni krediti so po vojni dobi omogočili, da smo zgradili v vsej državi 1484 km novih prog in 337 km drugega tira. Od tega ogromnega števila pa je odpadlo na ozemlje ljubljanske direkcije komaj 32%, na zagrebško okrog 16 in na beograjsko 75.

Umevno je, da je morala država v prvih povojnih letih kriti najprej potrebe naših južnih, po vojnih grozotah hudo prizadetih krajev. Danes pa so tam železnice ne le že popravljene, temveč se grade celo nove proge, ki so povsem nerentabilne in ki bodo samo zmanjševale donosnost železnice. Medtem pa naše železniške naprave niso deležne niti najmanjših naklonjenosti in čim dalje bolj propadajo. Številne nezgode na ljubljanskem kolodvoru in na cestnih križiščih ter neverjetne stalne zamude vseh vlakov v naši banovini so pač žalosten plod zapostavljanja naše pokrajine. Gospodje na odločujočih mestih naše lokalne železniške uprave so slepi za vsa ta dejstva in kar neverjetno se zdi, da železniška uprava še ni imela časa in potrebe, da bi proučila poglobitveni načrt, ki ga je ljubljanska sekcija Združenja jugoslovanskih inženirjev prvič že pred osmimi leti predložila javnosti in je nanj po-

zneje ponovno opozarjala. Odgovorni činitelji naših železnice se pač vse premalo zavedajo, da mora njihov resor služiti potrebam prebivalstva, ne pa narobe.

Da pisec članka ne pozna poglobitvenega načrta, priča njegov podatek na dejstvo, da bo mogla železniška uprava izvršiti obnovo le postopno. To dejstvo pa nikakor ni v opreki s poglobitvenim načrtom, ki naravnost računa z možnostjo postopnega dograjevanja in navaja, da bi se mogla doba gradnje razlegniti na 10, pa tudi na več let. Če pomislimo, da je ljubljanska železniška direkcija najbolj donosna izmed vseh v državi, saj vrže najmanj 50 do 60 milijonov dinarjev letnega prebitka, medtem ko so druga železniška področja komaj nad ravnotežjem ali pa celo pasivna, bi bili Slovenci skorajda upravičeni, da za obnovo naših železnice zahtevamo prispevke celo iz rednih kreditov.

Prav tako ni res, da bi bilo za zdaj najbolj potrebno razširiti kolodvorsko postopje. Najprej bi bilo treba odstraniti kurilnice iz mestnega osrčja, da bi pridobili prostor za medtirne perone. Namesto tega pa preurejajo danes le staro kolodvorsko postopje in povečavajo peron, a vse to na način, ki ni provizoren, temveč razkošen in potraten. Kurilnice nameravajo pač premestiti na gorenjski kolodvor, s čimer bi povzročili, da bo prehod na Tyrševi cesti, ki je že danes največja ovira cestnega prometa, zaprt za najmanj sto novih

voženj na dan in bi s tem zadimili še večji del naseljenega ozemlja. Kaj takega je mogel predlagati le človek, ki nima niti razumevanja niti srca za potrebe našega mesta.

Kakor članek dalje navaja, je ministristvo mnenja, da je ureditev cestnih križišč z železnico povsem naša domača občinska zadeva, ki se železniške uprave ne tiče. Toda križišča na Tyrševi in na Gosposvetski cesti so polna ne samo lokalnega prometa, temveč so obilno deležna prometa iz vse države in mednarodnih vozil. Povsod v državi rešuje takšna vprašanja železniška uprava iz lastnih sredstev. Tako je komaj pred letom dni investirala v Zagrebu 10 milijonov dinarjev v železniške podvoznjake. Tudi podvoznjak na naši Šmartinski cesti je bivša južna železnica zgradila iz lastnih dohodkov. Ljubljana in dravska banovina, ki sta izmed vseh v državi že itak najbolj obremenjeni z davki in dokladami, naj bi zdaj še to izvršili na svoje stroške?

Če pomislimo, da že izvajajo velika dela za kolodvore v državi, ki imajo neprimerno manj prometa, kakor Ljubljana, da pripravljajo za ureditev železniškega križišča v Beogradu, ki ima mnogo mlajši in zato modernjši kolodvor od Ljubljane, investicije, ki bodo štiri- ali petkrat večje, kakor bi bilo treba za izvedbo poglobitvenega načrta v Ljubljani, potem se zavedajmo, da je naša zahteva vsekakor globoko upravičena.

Izvozniki protestirajo proti odpravi terminskih kupcij z nemško marko

Zadnji odlok Narodne banke, s katerim se odpravlja terminska kupčija z nemško marko, je vzbudil v vsej jugoslovanski gospodarski javnosti veliko nejevoljo. Tako piše »Jugoslovanski Lloyd« naravnost o nerazumljivi politiki Narodne banke z nemško marko. List pravi, da ni dosedaj še niti ena odločba Narodne banke v njeni devizni politiki povzročila tako velike nejevolje kakor ta. (Vsi pa vemo, da so tudi nekatere druge prav zelo razburile naše gospodarske kroge.)

Ta teden je bila v Beogradu letna skupščina združenja izvoznikov, na kateri se je silno ostro kritiziral sklep Narodne banke. Na skupščini se je konstatiralo, da so bili v politiki Narodne banke z nemško marko v naši zunanji trgovini dosedaj zabeleženi štirje datum, ki so bili vsi za izvoznike vedno kar usodni.

Prvi datum je bil v septembru 1933, ko je bil določen tečaj marke za klirinška aviza na 1765 din. Takrat je bil izdan sklep o izdajanju »klirinških nakaznic«, kar je imelo takoj za posledico, da je padla marka na 15 din. Milijone so takrat izgubili izvozniki.

Drugi tako usodni datum je bil v februarju 1936, ko so bile klirinške nakaznice zamenjane s »klirinškimi čeki«. Marka je takrat padla od 15 na 12 do 1250. Zopet so doživeli izvozniki težke izgube.

Tretji datum je oktober 1936, ko smo dobili po sestanku v Dresdenu naknadne kontingente in je padel tečaj marke izpod 12 din.

Četrti datum pa je 20. avgust, ko je dosegla tajinstvena politika Narodne banke proti marki svoj vrhunec z odpravo terminskih poslov z nemško marko.

Se ostreje obsoja odlok Narodne banke neki trgovec v »Jugoslovanskem Kurirju«, ko med drugim pravi:

»Da bi pritisnila tečaj marke,

je Narodna banka med drugim predpisala rok za prodajo klirinških čekov od 60 na 30, sedaj pa kar na 15 dni. Odredila je, da se vsa stara aviza za terjatve, dospele pred septembrom 1935 in za katere je bil zagotovljen tečaj 1765 din, prodajo na borzah po dnevnem tečaju, da bi se na ta način umetno povečala ponudba in s tem zrušil tečaj marke.

Sedaj pa se prepoveduje terminsko poslovanje ter se s tem jemlje izvoznikom edino sredstvo, ki so ga sedaj še imeli za kritje rizika in za natančne kalkulacije pri izvozu v Nemčijo.

Koliko milijonov so izgubili izvozniki zaradi takšne politike Narodne banke, ni treba še posebej poudarjati.

Poleg tega pa se tudi ne sme pozabiti, da Narodna banka čisto samovoljno disponira s tujo lastnino (marke, ki jih dobi za izvoz blaga, so vendar last izvoznikov ne pa Narodne banke) ter prisiljuje izvoznike, da iznubljajo pri izvozu v Nemčijo. S takšno politiko se uničuje cena izvoznih proizvodov, kar pomeni najtežje izgube za proizvajalce. Poleg tega na se s takšno politiko pospešuje izvoz iz tujih držav, ki že itak močno konkurirajo našemu izvozu. V teh državah namreč ni bil tečaj marke devalviran, kakor pri nas, ko je bil devalviran že skoraj za 40%, temveč je v skladu z dejanskim tečajem marke.

Dočim pa se našim izvoznikom delajo tako velike izgube in teškoče, pa se vušča uvoznikom popolna svoboda, da kupujejo blago, kadar smatrajo za dobro in koristno...

Ta kritika je vsekakor upravičena, pa čeprav je ostra. Vsekakor pa je res, da skrajni čas, da se s takšnimi in podobnimi odloki ter sklepi ne uničuje še nadalje naš izvoz. Škode je bilo na ta način narejene res že več ko zadosti!

Zunanja trgovina

Povečanje svetovne proizvodnje bakra v l. 1937.

Iz vseh držav, proizvodnje bakra prihajajo poročila o povečanju proizvodnje bakra. Proizvodnja bakra v Čilu, ki je znašala lani 248 tisoč ton, bo znašala letos po sedanjih cenitvah 450.000 ton, ker je že doslej preseгла 250.000 ton. Sovjetska Rusija, ki je proizvedla lani bakra okoli 80.000 ton, ga bo letos producirala 130.000 ton. Ravno tako se povečuje proizvodnja bakra v Južni Afriki (Rodeziji) in se cenijo njene rezerve bakra na 500 milijonov ton. Dočim so doslej Združene države Severne Amerike, kot največja proizvodnica bakra, diktirale cene bakru, se je v zadnjem času na borzah pokazalo, da so izgubile to vodstvo.

Naš izvoz v Italijo je znašal v prvih 6 mesecih t. l. 249,7 milijona dinarjev, proti 32,2 milijona lani, kar pomeni, da se je zvišal za približno 700% v enem letu.

Naš uvoz avtomobilov se je skoraj podvojil in smo jih uvozili v prvem polletju 1937 1571, t. j. 709 več kot leta 1936. Tovornih avtomobilov smo uvozili 368 (za 203 milijona din), osebnih pa 1213 (za 277 milijona din). Nemških avtomobilov smo uvozili največ, namreč 1187.

Letošnja žetev v Rusiji bo znašala nad 7 milijard pudov (1 pud je 16,38 kg), kar pomeni izredno dobro žetev.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 1. septembra ponudbe za dobavo ključev za vijake, klešč, ključavnic in dr.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 1. septembra ponudbe za dobavo masti za parke, cinkovega belila, raznih barv in čopičev, smrkovega platna, sirkovih metel ter strojnega jekla, do 2. septembra za dobavo raznih pisarniških potrebščin, usnja, jermenja, lužnega kamenja, naftalina in dr., volnenega ripsa ter raznih vrvi; do 7. septembra za dobavo kablaja, vijakov, zakovic ter raznega lesa; do 8. septembra za dobavo vodovodnega materiala, sukanca, vrvi ter raznega železa; do 9. septembra za dobavo predmetov iz medi; azbestnih plošč, samotne opeke, šamota v prahu, vijakov; do 13. septembra za dobavo koksa, jadenine, merlina in sukanca, usnja, salmijaka, boraksa in dr. ter lesnega olja; do 30. septembra za dobavo firneža, raznih barv, jadenine, sukanca ter raznih tkanin.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 1. septembra ponudbe za dobavo raznih barv, lakov, čopičev; do 4. septembra za dobavo raznih desk; do 9. septembra za dobavo krp za čiščenje; do 10. septembra za dobavo vijakov, zakovic in dr.; do 14. septembra za dobavo vijakov in pločevine; do 17. septembra za dobavo žebeljev ter raznih vijakov; do 11. oktobra za dobavo medi, razne žice ter do 12. oktobra za dobavo raznega električnega materiala.

Licitacije

Dne 31. avgusta bo pri Upravi vojnotehničnega zavoda v Kragujevcu licitacija za dobavo bakra in medi, dne 1. septembra za dobavo kontrolnega stroja, dne 2. septembra za dobavo raznega jekla, dne 3. septembra za dobavo antimona, dne 7. septembra za dobavo telečjega usnja, dne 9. septembra za dobavo bakra, dne 10. septembra za dobavo raznih desk, dne 11. septembra za dobavo cina, desk in hlovov ter večje množine bakra in medi, dne 13. septembra za dobavo raznega električnega materiala ter dne 14. septembra za dobavo 400 tisoč kilogramov nafte.

Dne 1. septembra bo pri Mornarski komandi v Šibeniku licitacija za dobavo lanene jadenine.

Že v 24 urah

barva, plestna in temne sušiti oblike, klobuke itd. Škrobi in svetlika arajce, ovratnike in manšete. Perc suši, manga te lika domače perile

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6 Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Izveček pravil

»Trgovske zadrage« registrovane zadrage z omejeno zavezo v Ljubljani.

Ime in sedež zadrage.

§ 1. — Ime zadrage je »Trgovska zadruga«, registrirana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani. Sedež zadrage je v Ljubljani.

Namen zadrage.

§ 2. — Zadruga ima namen pospeševati gospodarsko in kulturno povzdigo članov.

1. Nabavlja svojim članom blago po nabavnih cenah prištevisi režijske stroške.

2. Sprejema od svojih članov njihove proizvode in jih vnovčuje dalje.

3. Izdaja zadrugo glasilo, ali podpira zadrugi naklonjeno časopisje.

4. Ustanavlja, prevzema, odkupuje trgovska, industrijska ali obrtna podjetja, ali se pri istih udeležuje.

5. Vodi evidenco detaljnega trgovstva in obrtništva ter pospešuje s svojo finančno in moralno močjo kvalificirano in po krajevnih potrebah legitimno trgovstvo in obrtništvo.

6. Ustanovi v svojem okviru hranilni oddelek s podružnicami ter zavarovalni oddelek, ki jih vodita posebna odbora.

Članstvo.

§ 3. — Član zadrage more postati vsaka oseba, ki se upravičeno bavi s trgovino, obrtno, industrijsko in vse samoupravne osebe, ki žele pomagati pri gospodarskem in kulturnem napredku detaljnega trgovstva in obrtništva.

Kdor hoče pristopiti k zadrugi se oglasi pri načelniku, ki pristop dovoljuje ali odreja, ne da bi moral nato navesti razloge. Ako načelnik sprejem člana odkloni, ga mora o tem pisмено obvestiti. Odklonjeni se lahko v teku 14 dni po prejemu obvestila o odklonitvi pritožijo na občni zbor, ki o tem končno odloči. Članstvo velja, mora novi član vplačati vsaj en delež ter vpisnino in lastnoročno podpisati pristopnico. Člana se mora takoj ob pristopu vpisati v imenik članov.

Število članov je neomejeno.

Prenehanje članstva.

§ 4. — Članstvo preneha: 1. s prostovoljnim izstopom člana. Kdor hoče izstopiti mora vsaj 6 mesecev pred potekom poslovnega leta pri načelniku pisмено odpovedati članstvo, toda izstopiti more šele koncem dotičnega poslovnega leta;

2. s smrtjo člana. Dediči so še nadalje člani, ako jih načelnik sprejme. Zoper odklonitev se imajo pravico pritožiti v teku 14 dni na občni zbor. Tudi dediči morajo podpisati pristopnico in jih je nanovo vpisati v imenik članov;

3. z izključitvijo. Načelnik sme izključiti člana, ki ne izpolnjuje članskih dolžnosti, ali škoduje kreditu in ugledu zadrage.

§ 5. — Za obveznosti zadrage, ki so nastale pred končanjem članstva, jamčijo bivši člani, odnosno njih nasledniki še eno leto po onem letu, v katerem se je izvršil prostovoljni ali neprostovoljni izstop.

Bivši člani imajo pravico samo do svojih deležev, ki jih izkazuje bilanca za leto izstopa. Deleži se izplačajo šele po končanju jamstvene dobe, in sicer največ v minimalnem znesku deleža.

Pravice in dolžnosti članov.

§ 6. — Člani imajo pravico: 1. posluževati se po tozadevnih določilih vseh zadrugah ugodnosti in naprav, ki jih more nuditi zadruga;

2. na občnih zbora staviti vprašanja in predloge, glasovati, voliti ter biti voljeni.

§ 7. — Člani so moralno dolžni:

1. naročati pri zadrugi blago, ki ga ima v zalogi;

2. oddajati zadrugi svoje proizvode po tržni ceni;

3. vplačati predpisane deleže in pristopnino ter morebitne prispevke;

4. izpolnjevati določila teh pravil, sklepe načelnika ter občnih zbora;

5. izogibati se vsega, kar bi moglo škodovati ugledu in koristi zadrage;

6. jamčiti za obveznosti zadrage, kakor določa § 8. teh pravil.

Jamstvo članov.

§ 8. — Jamstvo članov je omejeno. Vsak član jamči za zadrugo s svojimi deleži in še z enkratnim zneskom istih.

(Dalje prihodnjič.)

A. C.

Kartel v hmeljski trgovini

Tuji diktirajo cene našemu hmelju

Pred leti je prihajalo ob hmeljski seziji v Savinjsko dolino do 30 inozemskih nakupovalcev. Vsak od teh se je pač potrudil, da je kril svojo potrebo v hmelju čim prej, da je imel tako priliko izbrati si najboljše blago. Kupčije so bile živahne, občutila se je medsebojna konkurenca, zbog katere je prišel mnogokrat producent do boljših cen. Dandanes pa, ko prihajajo samo trije inozemski kupci in eden od teh odkupi sam nad polovico pridelka vse doline, ker ima v rokah najboljšo svetovno trdke ki kupčujejo s hmeljem, je vsak konkurenčen bolj izključen. Od ostalih, še kartelu ob strani stoječih trdke, se itak nobena ne spusti v tak boj, ampak vse čakajo na cene, ki jih bo diktiral po svoji volji omenjeni diktator in da bodo te njim v korist, je več kot jasno.

Tudi domači trgovci komisijonari, ki zastopajo še nekatere inozemske trdke, se morajo ukloniti volji diktatorja, ker bi se sicer moglo pripetiti, da se bodo tudi te ostale trdke pričele posluževati pri svojih nakupih omenjenega gospoda. V taki atmosferi pa je naravnost nemogoče pričakovati boljših cen, tudi ne v primeru, da bi na vseh tržiščih hmelja primanjkovalo. Taka situacija bi prinesla dobiček le diktatorju, ki bi to priliko primerno izrabil v škodo producentov. Tudi inozemske trdke ki jih zastopa označeni nakupovalec, bi najbrže ne imele posebnega dobička, ker bi ta že znal svoje prodajne cene prirediti primerno položaju na drugih svetovnih tržiščih.

Ako zasledujemo cene hmelja v inozemskih pokrajinah, se upravičeno čudimo, da so cene savinjskemu hmelju, ki je vendar že svetovno znan po svoji odlični kakovosti, vedno tako zelo nizke. Ravno radi tega dejstva je pa popolnoma odvisna bojazen savinjskega hmeljarja, da bi se moglo pripetiti, da bi za svoj pridelek ne dobil kupca, ako bi se onemogočilo takemu diktatorju njegovo,

Računske stroje in registrirne blagajne strokovno popravlja

Boris V. Simandl
Dvořakova 3, tel. 24-07

Krona vsakega kosila

je kozarec Rožanske slatine

Rožanska mineralna voda

JESENSKI LIPSKI SEJEM 1937

od 29. avgusta

do 2. septembra

60% popusta na nemških železnica, znatni popusti v drugih državah.

Vsa pojasnila dajejo:

Zvanični biro lajpciškog sajma, Beograd — Knez Mihajlova 33/I.

in častni zastopniki:

Ing. G. TÖNNIES, Ljubljana, Tyrševa c. 33. Tel. 27-62 in

Jos. Bezjak — Maribor Gosposka ulica 25. Tel. 20-97.

za producenta vse prej ko dobičkanosno delovanje. Vsekakor bo potrebno, da se najdejo mere, s katerimi se bo ta gospod prisilil, da se ozira tudi na producente in ne le na svoj žep. Ako bi producenti hmelja ne bili v tako kritičnem položaju, kakor so ravno radi dejstva, da že nekaj let ne dobijo za svoj hmelj več kakor toliko, da z izkupičkom krijejo stroške za hmeljišče, bi se prav lahko našel izhod na ta način, da bi se taki diktatorji pri prodaji enostavno bojkotirali. Potrebno bi bilo, da se tem diktatorjem pokaže, da končno vendarle niso neomejeni gospodarji Savinjske doline.

Imamo celo vrsto odličnih domačih hmeljskih trgovcev-strokovnjakov, ki že mnogo let uspešno kupčujejo s hmeljem; kaj bi bilo vendar bolj naravno, kakor da bi se delalo na to, da bi vsa hmeljska kupčija prešla v domače roke. Pomagano bi bilo s tem producentu, trgovcu in ne na zadnje tudi državi, ki bi prejela na davkih mnogo večje dohodke, kakor pa jih sprejema sedaj od tujih nakupovalcev, ki so vsi iz rodu, ki je posebno pri davčnih napovedih z vsemi žavbami namazan.

Tudi letos že kaže kartel svoje rogeve. Kupčiji ni nikakoli, o cenah samo skrivnostno šušljanje, vse čaka na diktatorja s kakšnimi cenami bo blagovolil osrečiti producente. Ta pa se ne gane, ampak čaka, da se bodo končno producenti od nervoznosti odločili, da začno ponujati svoj pridelek; v tem trenutku bo pa imel ta najlepšo priliko, da potlači cene na najnižjo stopnjo, ne glede na cene na drugih svetovnih tržiščih.

Doma in po svetu

Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je včeraj sprejel na Brdu v avdienci ministrskega predsednika in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića.

Na Bled se je pripeljal predsednik vlade in zun. minister dr. Stojadinović in je takoj po prihodu sprejel poljskega poslanika Dembicekega, italijanskega poslanika Indollia in več naših poslaničkov v inozemstvu.

II. vseslovenski pedagoški kongres je začel zasedati v Ljubljani. Kongres je otvoril predsednik stalnega odbora dr. M. Rostohar. Udeležence so pozdravili tudi ban doktor Natlačen, rektor ljubljanske univerze dr. Samec in podžupan dr. Ravnihar.

Za novo palačo Državne tiskarne v Beogradu je naprosil prosvetni minister ministrski svet za odobritev posojila 15 milijonov dinarjev pri Drž. hipotekarni banki. Ker je bilo že lani odobreno posojilo za gradbo tiskarne v znesku 30 milijonov dinarjev, bodo znašali skupni stroški za novo Državno tiskarno 45 milijonov dinarjev.

Na kongresu nemške nacionalno-socialistične stranke v Nürnbergu bosta po nemških poročilih prisostvovala tudi angleški in francoski poslanik v Berlinu.

Ameriški drž. podtajnik Wells je odpotoval v Evropo, kamor ga je poslal predsednik Roosevelt, da se pogovori z angleško in francosko vlado glede skupnega nastopa na Daljnem vzhodu.

Nacionalisti so po dolgem presledku zopet močno obstrlevali Madrid in je padlo mnogo težkih granat v središče mesta. Število človeških žrtev še ni znano.

Za reklamo so izdali lani ameriški gospodarstveniki: za inserate

v listih 188 (l. 1935. 176) milijonov dolarjev, za inserate v revijah 144 (119), za reklamo v radiu 60 (49), za zunanjo reklamo pa 34 (29) milijonov dolarjev. Izdatki za reklamo so narasli od l. 1935. v Ameriki za 17%.

Žitni monopol je uvedel general Franco na ozemlju, ki ga imajo zasedenega nacionalisti. Kmetje ne smejo prodajati žita privatnikom.

Neguš toži italijansko vlado zaradi lastninskih pravic pri železnici Džibuti-Adis-Abeba. Razprava je razpisana pri pariškem okrožnem sodišču.

Arabski opozicijski pokret v Palestini organizira jeruzalemski mufti, ki hoče sklicati panizlamski kongres in izvesti protestni pokret proti delitvi Palestine.

Naši proizvodi na tujih trgih

Poročilo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine z dne 25. avgusta

Na dunajski sadni trg je prišlo danes 11 vagonov naših češpelj, večinoma iz Kruševca. Zaradi slabega vremena je bila kupčija zelo slaba ter bo ostalo mnogo blaga neprodanega poleg že preje ostalih neprodanih 25 vagonov češpelj. Da bi se pri nas naučili pošiljati na trg pravilne količine sadja, tako visoko se seveda še nismo povzpeli. Češplje so se prodajale po 30 do 35 grošev po kakovosti. Na trg je prišel tudi poldrug vagon madžarskega grozdja, ki pa nima visoke cene. Najboljše madžarsko grozdje se je prodajalo po 70 do 75 grošev, dočim se je prodajalo bolgarsko grozdje po 90 do 95 grošev.

Na praški trg je prišlo 12 vagonov naših in 9 vagonov romunskih češpelj. Naše češplje so se prodajale po 180 do 220 Kč za 100 kg, romunske pa po 180 do 200. Domače slovaške češplje so se prodajale po 120 do 130 Kč.

Na trg je prišlo tudi precej madžarskega in grškega grozdja. Madžarsko grozdje se je prodajalo po 320 do 330 Kč, grško pa po 620 do 680 Kč za 100 kg. Praški trg je s češpljami prenatrpan ter naj naš izvozniki vsaj nekaj dni ne pošiljajo češpelj na praški trg. Vagon romunskih jabolk, ki je prišel na praški trg, je ostal neprodan.

Goveja živina je na zadnjem dunajskem govejem trgu dosegla te cene: voli po 1'05 do 1'44, biki 0'98 do 1'18, krave 0'92 do 1'25, mršava živina 0'72 do 0'88. Na splošno se je cena živini dvignila za 3 do 5 grošev.

Na dunajskem svinjskem trgu so se plačevale te cene: mangalica I. vrste po 1'50 do 1'55, kmečki prašiči po 1'55 do 1'62, banatski po 1'62 do 1'72, angleški križani

prašiči po 1'55 do 1'60, srbski po 1'50 do 1'53, pršularji po 1'55 do 1'85 šilinga za kg žive teže. Cena se je prašičem dvignila za 2 do 3 groše.

Dovoljen je bil izvoz 135 zakladnih telet za Italijo. Srednja cena teh telet je bila franko meja po 4'50 lire za kg.

Za živo perutnino se je dosegla na milanskem trgu cena 4'90 lire za kg, franko Postojna. Na tej bazi so bili danes prodani 3 vagoni perutnine.

Zelo mnogo jaje je bilo prodanih v Nemčiji. Sklenjeno je bilo tudi več kupčij za Anglijo na bazi 82 do 84 šilingov za blago 52/52 kg težko.

Radio Ljubljana

Sobota, dne 28. avg. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Javna dela v Dravski banovini (Udruž. arhit. in inžen.) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nac. ura: Roditelji in šola — 19.50: Pregled sporeda — 20.00: O zunanji politiki (dr. Al. Kuhar) — 20.30: »Bratci veseli po šiški pojo, komarju so danes zdrobili glavo«. Besedilo napisal Stanko Bitežnik. Sodelujejo: Rad. igr. družina, pevci, plošče, bobni, fanfare, bombe, granate in vrtljaki. Vodi: ing. Ivan Pengov — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Radijski orkester.

Nedelja, dne 29. avgusta, 8.00: Flauta solo, igra Filip Bernard, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 9.00: Čas, poročila, spored — 9.15: Veseli jutranji pozdrav (Radijski orkester) — 10.15: Verski govor (g. dr. Gvido Rant) — 10.30: Prenos spominske svečanosti Zveze bojevnikov z Brezji, združeno s položitvijo in blagoslovitvijo temeljnega kamna za skupen spomenik Slovincem — žrtvam svetovne vojne — 12.00: Spomini na Johanna Straussa (plošče) — 13.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 13.15: Prelovce-Bernard: Venček narodnih pesmi s spremljevanjem Radijskega orkestra, poje g. Roman Petrovič — 17.00: Kmetijska ura: Kmetijska gospodarska navodila in poročila — 17.30: Venček slovenskih narodnih s spremljevanjem Radijskega orkestra. Pojo: gđc. Poldka Zupanova, gđc. Boga Stritarjeva, gg. Jean Franzl in Tone Petrovič — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nac. ura: Etika naših narodnih umotvorov (dr. Ksenija Atanasijević) 19.50: Harmonika solo, g. Stante Milan — 20.30: Ruski sekstet — 21.15: Radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Vesele pesmi, poje g. Drago Žagar.

Ponedeljek, dne 30. avg. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Schubertove pesmi (plošče) 14.00: Vreme, borza — 19.00: Prenos iz Salzburga: Mozart »Figaro-va svatba« — 22.40: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila.

Štev. 8385/37.

Nabava

Državni rudnik Velenje razpisuje za potrebe Prometne uprave drž. rudnika Zabukovca na dan 15. septembra 1937 neposredno pisмено dobavo 21 m gumijastega transport. traka 600 mm širine in 10 m istega 400 mm širine s posebno ojačenimi robovi. Ostali pogoji pri podpisani direkciji.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 23. avgusta 1937.

novi naslov:

Sv. Petra c.4

TELEFON 25-57

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE

TISKARNE

reg. zadr. z o. zavr.

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6

Nudi polizredno nizkih cenah: Salda-konte, štrace, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.